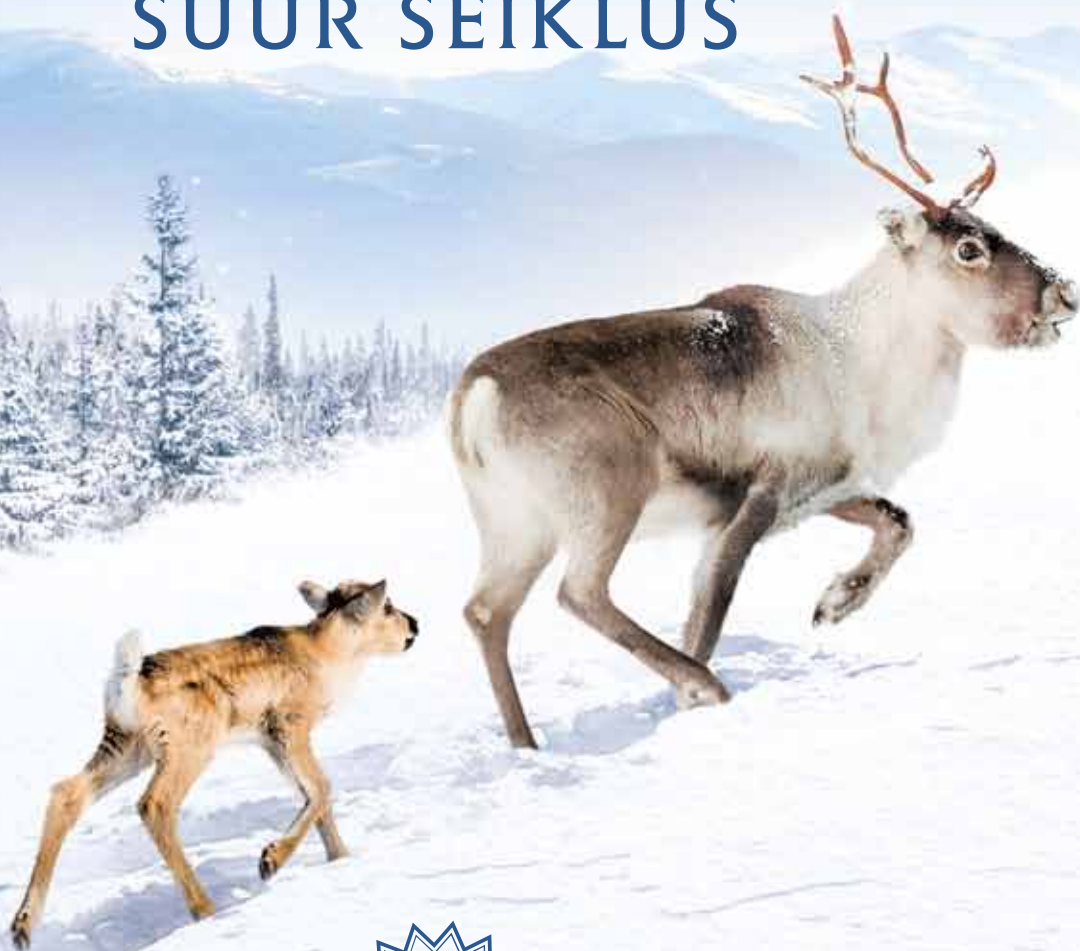

ÕPPEMATERJAL III KOOLIASTMELE

VÄIKESE
PÕHJAPÕDRA
AILO
SUUR SEIKLUS

REŽISSÖÖR **GUILLAUME MAIDATCHEVSKY**
FILMI PIKKUS **1h 26 min**

Filmist

„Väikese Põhjapõdra Ailo suur seiklus“ räägib loo metsiku noore põhjapõdra võitlusest ellujäämise nimel, et suureks kasvada ja oma karjaga rändele minna. Teekonnal peab habras põhjapõdravasikas ületama suuri katsumusi, et oma esimene eluaasta vastu pidada. Tema võimekus karmis tundras hakkama saada on tõeline muinasjutt, mis näitab suureks kasvamise rõõme ja valusid.

See on film, mille tegelasteks on tundra elanikud ja maastik. Peategelane Ailo on põhjapõder ehk poro. Porode sarved võivad kasvada kuni 1,5m kõrguseks ja nende üleolev hoiak ning paks kasukas teeb neist ühed Lapimaa uhkeimad loomad. Põhjapõtrade karjad on rännanud juba aastatuhandeid, et jõuda aladele, kus neid ootavad samblikud ja muu eluks vajalik. Oma rändel võib Ailo kohata palju erinevaid tundra elanikke nagu polaarrebasseid, lemminguid, oravaid, põtru, tuhkruid, ilveseid, kotkaid, ahme, huntidest ja karudest rääkimata.

Lapimaa on Euroopa piiriala, mis ühendab Norrat, Rootsit ja Soomet. See on paik, mille maastiku eripärad otsustavad, kes jääb ellu ja kes mitte. Karm koht, mis on üha suuremas ohus tänu inimtegevusele. Sealne elukeskkond, maastik ja loomade käitumine on konstantselt kliimasoojenemise poolt ohustatud. Kuidas suudavad sealsed elanikud kohaneda?

„Väikese põhjapõdra Ailo suur seiklus“ on Prantsusmaa-Soome-Norra koostöös tehtud film, mille režissööriks on prantslane Guillaume Maidatchevksy. Filmi levitab Eestis Estinilm.

Film sobib eriti hästi vaatamiseks I kuni III kooliastme lastele ning toetab erinevate üldpädevuste kinnistamist õppetöös ja eriti loodusainetes. Lisaks võiks film tekitada palju arutelukohti suuremaks kasvamise väljakutsete ja kliimamuutuste kohta. Materjalid on koostatud Soome filmiharidusorganisatsiooni Koulukino toel ja on mõeldud võimalusel kasutamiseks mitme tunni vältel.

ÕPPEMATERJAL III kooliastmele

Eesmärgid:	Õpilane väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; avaldab ja põhjendab oma arvamust, teeb järeldusi; jutustab ja kirjutab pildiseeria või märksõnade abil; annab küsimustele toetudes arusaadavalt edasi filmi sisu; kirjeldab loodusobjekte; märkab muutusi looduses.
Seos riikliku õppekavaga:	<p>Bioloogiline mitmekesisus - jaotab organisme nende pildi ja kirjelduse alusel loomadeks, taimedeks ning seenteks (meenutatakse varem tundma õpitud liike); väärtustab liikide kaitsmist.</p> <p>Kaardiõpetus - leiab vajaliku kaardi teatmeteostest või internetist ning kasutab atlase kohanimede registrit; mõõdab vahemaid kaardil erinevalt esitatud mõõtkava kasutades; määrab etteantud koha geograafilised koordinaadid ja leiab koordinaatide järgi asukoha; kasutab trüki- ja arvutikaarte, tabelleid, graafikuid, diagramme, jooniseid, pilte ja tekste, et leida infot.</p> <p>Pinnamood - iseloomustab piltide, jooniste ja kaardi järgi etteantud koha pinnamoodi ning pinnavorme.</p> <p>Euroopa ja Eesti loodusgeograafia, asend ja pinnamood - iseloomustab etteantud Euroopa riigi, sh Eesti geograafilist asendit; iseloomustab ja võrdleb kaardi järgi etteantud piirkonna, sh Eesti pinnavorme ja pinnamoodi.</p> <p>Kliima - leiab kliimavõtmete kaardil põhi- ja vahekliimavõtmed; iseloomustab ja võrdleb temaatiliste kaartide ja kliimadiagrammide järgi etteantud kohtade kliimat ning selgitab erinevuste põhjusi; toob näiteid kliimamuutuste võimalike tagajärgede kohta.</p> <p>Loodusvööndid - tunneb joonistel ja piltidel ära loodusvööndid ning iseloomustab kaardi abil nende paiknemist.</p> <p>Üldpädevused: suhtluspädevus – õpilane väljendab ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt.</p>
Vanuseaste:	III kooliaste

HÄÄLESTUS

Kestus	Ülesanne	Vahendid
10 min	<p>Kohalolekuharjutus sissejuhatuseks</p> <p>1) Kui õpilastel on mugav, siis sulgevad harjutuseks silmad või langetavad pilgu enda ette.</p> <p>2) Õpilased valivad mõttes välja:</p> <ul style="list-style-type: none"> · 5 asja/nähtust/elusolendit, mida filmis nägid; · 4 häält, mida kuulsid; · 3 asja/elusolendit, mida oleksid saanud/tahtnud Lapimaal olles katsuda; · 2 lõhna, mida nuusutada; · 1 asi, mida maitsta. <p>3) Õpilased jagavad oma kogemust ja valikuid paarides või väikestes rühmades.</p>	-
5 min	<p>1) Õpilased kirjutavad tahvlile nii palju tundra ilma ja kliimaga seotud sõnu, kui neil meelde tuleb (külma, lumi, jää, tuul, igikelts ...jne)</p> <p>2) Õpilased nimetavad nii looma- kui taimeliike, keda nad filmis nägid, ja õpetaja kirjutab need tahvlile.</p>	Tahvel, markerid.

ÕPPIMINE

Kestus	Ülesanne	Vahendid
30 min	<p>Geograafiline asend.</p> <p>1) Õpilased otsivad abivahendeid kasutades võimalikult palju infot Lapimaa geograafilise asendi kirjeldamiseks. (Vihjed: koordinaadid, maailmajagu, manner, riigid, kliimavööde, loodusvöönd, võrdlus Eesti asukohaga – ilmakaared, mõõtkava abil vahemaa arvutamine.) Vormistada infoplakatina (tabel, mõistekaart vms).</p> <p>2) Õpilased võrdlevad ning jagavad tulemusi rühmades või üle klassi.</p> <p>Variant 2: Õpetaja kirjutab ülaltoodud vihjed sedelitele, õpilased tõmbavad loosiga individuaalselt või rühmadena ühe ülesande, mida uurida. Kirjutavad tulemuse märkmepaberile ning kleebivad need ühele suurele plakatile või kaardile.</p>	<p>Atlased, internet, plakati-paber, kirjutusvahendid.</p>
30 min	<p>Lapimaa kliima ja pinnamood.</p> <p>1) Õpilased joonistavad kogu klassiga kordamööda tahvli ees käies või rühmades suuremale paberile ühistööna pildi, kus on näha Lapimaa pinnamoodi ja kliimat ning kirjutavad olulised märksõnad juurde. Võimalusel kasutavad info otsimiseks atlasest temaatilisi kaarte.</p> <p>2) Õpilased kirjeldavad (ja võrdlevad rühmatööde puhul) Lapimaa loodust ja pinnamoodi.</p>	<p>Tahvel või A1 paber, markerid või joonistusvahendid, atlas.</p>
30 min	<p>Kliimamuutused Arktistel aladel.</p> <p>1) Õpetaja teeb sissejuhatuse kliima ja selle muutuste teemasse. Kliimamuutused ohustavad eriti just arktilisi liike. Põhjapoolsetel aladel toimub kliimasoojenemine kiiremini kui lõunas. Kui mõne liigi elukeskkonnas hakkavad kliima soojenemise tõttu tekkima kiired muutused, jääb üle kolm võimalust. Liigid kas kohastuvad, siirduvad mujale või surevad välja.</p> <p>2) Õpetaja joonistab tahvlile SWOT-analüüsi tutvustava tabeli ning selgitab lahtrite sisu. S - tugevused, eelised, elu soodustavad tegurid; W - nõrkused, puudused, mis takistavad elu; O - võimalused ellu jäämiseks, liigi püsimiseks; T - ohud, millega riskida.</p> <p>3) Õpilased koostavad rühmades SWOT-analüüsi põhjapõtrade elu kohta Lapimaal, kui teame, et kliima muutub.</p> <p>4) Iga rühm jagab kõigepealt, millised tugevused nad kirja said, seejärel jagavad kõik nõrkuste osa, nüüd võimalusi ning viimaks arutatakse ohtude üle.</p> <p>5) Õpilased sõnastavad üheskoos (õpetaja abiga) SWOT-analüüsile tuginedes järelduse.</p>	<p>Tahvel, marker, kirjutusvahendid, paber.</p>
kuni 45 min	<p>Suurim julgus - individuaalne töö</p> <p>1) Koos õpetaja abiga pannakse tahvlile märksõnu Ailo kohta (<i>Milline oli? Mida tundis? Mida koges?</i>) ning jõutakse viimaks märksõnadeni “julge”/“julgus”.</p> <p>2) Klassis arutatakse selle mõiste tähenduse üle, paar õpilast jagab oma mõtteid ja kogemusi.</p> <p>3) Igal õpilasel on 10-15 minutit, et valmistada ette kuni 2-minutiline kõne teemal “Suurim julgus”. Inspiratsiooni saamiseks võib vaadata videoid siit: https://www.youtube.com/user/TEDxTalks/search?query=TEDxYouth%40Tallinn</p> <p>4) Olenevalt ajast esitab oma kõnet paar õpilast, võib jätkata ka järgmises tunnis.</p>	<p>Mustandi-paber või vihik.</p>

KOKKUVÕTE

Kestus	Ülesanne	Vahendid
5-7 min	<p>Akrostihhon ehk luuletus, mille ridade algustähed annavad kokku sõna.</p> <p>1) Kõigepealt kirjutavad õpilased sõna tähed üksteise alla (nt põhjapõder Ailo/Lapimaa/toiduahel/kliimamuutus) nii, et iga täht on uue rea algus.</p> <p>2) Nüüd mõtlevad õpilased välja luuletuse, kus iga täht on lause (lihtam variant - sõna) alguseks. Tähtis on, et laused/sõnad on teemaga seotud.</p> <p>3) Õpilased loevad oma luuletused ette ja kleebivad seinale näituseks.</p>	Paber, kirjutusvahend.
5-7 min	<p>Mis külge jäi?</p> <p>1) Iga õpilane kirjutab märkmepaberile ühe mõtte filmist/eelnenud aruteludest, mis oli tema jaoks tähenduslik.</p> <p>2) Kleebib oma mõtte tahvile/seinale, üks klassist teeb kokkuvõtte.</p>	Märkmepaber, kirjutusvahend.

ARUTELUKÜSIMUSI

- 1) Kuidas inimtegevus on tundraala mõjutanud?
- 2) Millistes tingimustes peavad loomad tundraladel hakkama saama?
- 3) Kuidas võib see erineda Eesti metsaloomade elutingimustest?
- 4) Kuidas põlisrahvad (saamid e laplased, neenetsid, tšuktšid, islandlased.) saavad karmides elutingimustes hakkama ja millega nad tegelevad?

Õppematerjali kasutusjuhend

Antud õppematerjal on kolme sorti ülesandeid, mille seast saab teha õpetaja valikuid lähtuvalt oma ajaressursist.

- Häälestus – kuni 10 minutit, et häälestada õpilased teemale enne filmi või tundi, kus nähtud dokumentaali käsitletakse.
- Õppimine – pikemad individuaalsed või rühmatööd, kus õpilane saab minna teemaga rohkem süvitsi.
- Kokkuvõte – alla 10 minuti, et võtta teema kokku.

Õppematerjalid on koostanud Karin Pohla, Laura Komp ja Eliko Kõiv.

Selleks, et tulevikus osata õpetajatele paremini materjale koostada, palume, et vastaksid lühikesele küsimustikule (võtab aega ligi 1 minut): <https://www.surveymonkey.com/r/YT3T72D>.

Aitäh!